సూర్యం సాహసం

"సూన్నారాయణా?"

"బయటికి వెళ్ళారు. ఇప్పుడే వస్తారు. ఇట్లా హాలులోకి వచ్చి కూర్చోండి."

సోమయాజులు చెప్పులు వరండాలో విడిచి హాలులోకి వచ్చి చినిగిపోయిన చిరి చాపమీద కూర్చున్నాడు. సరిగా పది పదిహేను మంది కూర్చునే చోటులేని ఆ హాలులో ఆ చిరిచాప మాత్రమే ఉన్నది.

వినేవాడుంటే మానవుడి పరిసరాలు మానవుణ్ణి గురించి సందేశం ఇస్తాయి. సూర్యనారాయణ ఇల్లు అతని దారిద్ర్యాన్ని చాటుతున్నది. ఆ ఇంటికి సూర్యనారాయణ అయిదు రూపాయల అద్దె ఇస్తూ, అందులో తన భార్యతోపాటు ముగ్గురు పిల్లలతోనూ నివసిస్తున్నాడు. అతడు చదరంగం బాగా ఆడుతాడు కనకనూ, వెనక కొన్ని మంచి పద్యాలు రాశాడు కనకనూ అతనికి కొందరు మిత్రులున్నారు. అందులో సోమయాజులు ఒకడు.

సూర్యనారాయణతో "ఒక ఎత్తు" వేస్తేనేగాని సోమయాజులుకు రోజు గడవదు. అయితే సూర్యనారాయణకు చదరంగం అన్నం పెట్టటం లేదనీ, ఉదర నిమిత్తం అతను బాంకులో గుమాస్తాగా ఉంటున్నాడనీ సోమయాజులుకు తెలుసు. వాళ్ళిద్దరికీ మధ్య స్నేహం ఉంది కనక సూర్యనారాయణ లోనవుతున్న ఆర్థిక చిక్కులూ, అతనికున్న గృహచ్ఛిద్రాలూ సోమయాజులుకు తెలుసు.

"ఇవాళ సాయంత్రం మా ఇంటో పార్టీ ఇస్తున్నాను. అయిదు గంటలకు నువు తప్పక రావాలోయ్" అని సూర్యనారాయణ ఇవాళ ఉదయం సోమయాజులుతో చెప్పాడు. రాకపోతే చాలా నొచ్చుకుంటానన్నాడు. తన స్నేహితులంతా వస్తున్నారని కూడా చెప్పాడు.

అయిదయింది. సూర్యనారాయణ ఇంటో లేడు సరేకదా ఇంకెవరూ కూడా రాలేదు. చిత్రనళీయం నాటకంలో దమయంతి ద్వితీయ స్వయంవరానికని వచ్చిన రుతువర్ణుడి పని అయింది సోమయాజులుకు. తేడా ఏమిటంటే సూర్యనారాయణ ఈ పార్టీ ఎందుకిస్తున్నాడో సోమయాజులుకు తెలియదు. సోమయాజులుకు కలగరాని అపోహ కూడా క్షణికంగా కలిగింది.... ఏమో, మనస్తత్వాలను నమ్మటానికి వీల్లేదు... దారిద్ర్యం

ఎంత పనైనా చేయిస్తుంది.... సూర్యనారాయణ పెళ్ళాం, ముగ్గురు పిల్లల తల్లి అయినా, పాతికేళ్ళ లోపు మనిషి.... సన్నదనంలోనే నాజూకూ, కొంత ఆకర్షణా -

"సూర్యం?" అని పొలికేక వినపడింది.

సూర్యనారాయణ మరొక స్నేహితుడు బూట్లు టకటకలాడించుకుంటూ వచ్చాడు.

"రండి, రంగారావుగారూ! ఒంటరిగా కూచున్నాను" అన్నాడు సోమయాజులు.

"వాడేడీ?" అన్నాడు రంగారావు.

"ఎక్కడికో వెళ్ళినట్టుంది."

"మీరు శ్రీ, నేను చుక్కా! అవునా?.... వీడు పొయ్యదలుచుకున్న టీ ఏదో త్వరగా పోస్తే బాగుండునే! నాకూ సారథికీ క్లబ్బులో ఫ్రెండ్లీ మాచ్ ఉంది కూడానూ!" అన్నాడు చంకలో ఉన్న రాకెట్టు తీసి గోడకానిస్తూ.

"కూర్చోండి" అన్నాడు సోమయాజులు, చింకి చాపమీద తన పక్క రంగారావుకు చోటు చూపిస్తూ. కాని పాపం, రంగారావు సూటుతో కింద ఎట్లా చతికిలపడతాడు?

"ఒక్క కుర్చీ కొనరా అంటే కొనడు. నేనన్నా కొనివ్వాలి. జ్ఞాపకం ఉండదు. ఎప్పటికప్పుడు మరుస్తూ ఉంటాను. కుర్చీ లేంది సూర్యం ఇంటికి రావటం ఇంపాసిబిల్" అన్నాడు రంగారావు.

ఒక్కొక్కరే రాసాగారు. శ్రీపతీ, హనుమంతరావూ వచ్చారు. వాళ్ళిద్దరూ బాంకులో గుమాస్తాలు. వాళ్ళ వెనకనే బాంకు మేనేజరు రామనాథంగారు కూడా వచ్చారు.

అయిదున్నర కావస్తున్నది. తొమ్మిదిమంది అతిథులు వచ్చారు. వాళ్ళు కూర్చోవటానికి చాపలు లేవు. కుర్చీలు లేవు.

రంగారావూ, మరి ఒకరిద్దరూ వెళ్ళిపోవటానికి సిద్ధమవుతుండగా సూర్యనారాయణ వచ్చాడు.

బయటినుంచి ఎవరో తివాసీలు తెచ్చి పరిచారు.

"అందరూ కూచోండి. స్నేహితుల్ని పిలిచి వాళ్ళందరికీ ఇంత టీ పోసే భాగ్యం నా బోటి వాడికి ఎట్లా కలగను? ఇవాళకు కలిగింది. ఇంతమంది ధనికులు - నాతో పోలిస్తే శ్రీమంతులు - ఈ పేద కొంపలో ఎన్నడూ అడుగు పెట్టలేదు. మీ అందరి జేబులూ కొల్లగొట్టితే కనీసం అయిదారు వందలన్నా పోగవుతుందని నాకు తెలుసు. అంత లక్ష్మి ఈ ఇంట్లో ఎన్నడూ అడుగు పెట్టలేదు. కూర్చోండి, కూర్చోండి" అన్నాడు సూర్యనారాయణ చాలా ఉత్సాహంతో.

ఎందుకో అందరూ ఒకరి మొహాలు ఒకరు చూసుకున్నారు. అందరితో బాటు

సూర్యనారాయణ కూడా కూచుంటూ బయటినుంచి తివాసీలు తెచ్చిన మనిషితో, "కుర్రాళ్లను ఫలహారాలు తెమ్మను" అన్నాడు.

"నాకు ఫలహారమూ వద్దు పాడూ వద్దు! కాస్త టీ పోయించెయ్యి. నేను పోవాలి. నాకు మాచ్ ఉన్నది" అన్నాడు రంగారావు.

"నువ్వట్లా అనటానికి వీల్లేదు. నీతో టెన్నిసు ఆడటానికి నేను తప్ప లేని రోజున నువు నా తొందర పనులను ఏం పాటించావు? నాకు బాగా జ్ఞాపకం, నా భార్య జ్వరంతో తీసుకుంటున్నదన్నా, నువు వినిపించుకోకుండా నాచేత పొద్దూకే దాకా టెన్నిసు ఆడించావు. అది స్నేహధర్మం కనక నేను కాదనలేదు. నువూ స్నేహధర్మం పాటించాలి. డబ్బును గురించిన ఎక్కువ తక్కువలు మనలో లేనేలేవు" అన్నాడు సూర్యనారాయణ.

"ఔట్రేజియస్! ఇటువంటి అసందర్భం ఎన్నడూ వినలేదు. నేను సారథితో ఫ్రెండ్లీ మాచ్ ఆడాలిరా అంటుంటే!"

"ఇది ఫ్రెండ్లీ పార్టీ కాదుట్రా?"

"నీ టీ వద్దు ఏమీ వద్దు. నేను పోతాను. అయిదింటికంటే వచ్చాను, ఇంత ఆలస్యమవుతుందంటే రాకేపోదును."

"మరిచిపోకు. ఆనాడు నువు ఆరింటికి పంపుతానని ఆరున్నర దాకా ఉంచావు. ఇంకా లైటున్నది, మరో సెట్టాడవచ్చునని."

"అయిందేదో అయింది. ఇప్పుడైనా కాస్త టీ నా మొహాన కొట్టకూడదూ?"

"టీ పార్టీలో టీ ఆటే ముఖ్యం కాదు. జపానువాళ్ళు చూడూ, టీ పార్టీకి పిలిచి మాట్లాడుకుని, వెళ్ళేటప్పుడు టీ పొడి ఇచ్చి అతిథులను పంపుతారు. నువు పోతానని తొందరచేస్తే టీ కోసం వచ్చావనీ, స్నేహపూర్వకంగా మాట్లాడటానికి కాదనీ అనుకోవలిసి వస్తుంది" అన్నాడు సూర్యనారాయణ నవ్వుతూనే.

"నీ యిష్టం వచ్చినట్టనుకో. నేను వెళుతున్నాను" అంటూ రంగారావు వెళ్ళిపోయినాడు.

"నేను రంగారావు స్నేహాన్ని అర్థం చేసుకోలేదేమోనని భయంగా ఉంది. నేను స్నేహమనుకున్నది అతను అధికారంగా భావించాడేమో! అతను నాలుగు వందలు సంపాదిస్తే నేను నూట పాతికే సంపాదిస్తున్నాను చూడండి! ఏమంటారు?" అన్నాడు సూర్యనారాయణ మిగిలిన వాళ్ళతో.

"అతనికేదో తొందర పనుండి వెళితే నువ్వతన్ని గురించి అట్లా మాట్లాడటం భావ్యం కాదు" అన్నాడు శ్రీపతి.

ఇంతలో కుర్రాళ్ళు ఫలహారాలు అందరిముందూ తెచ్చి పెట్టారు. అందరూ ఆత్రంగా వాటిని పుచ్చుకోసాగారు.

"ఈ సందేహం నాకు ఒక్క రంగారావును గురించే కాదు. అందర్ని గురించీ ఉన్నది" అన్నాడు సూర్యనారాయణ. అందరూ తలెత్తి చూచి తెల్లబోయి చూశారు.

"నేను ఆర్థికంగా అసమర్థుణ్ణి. ఒకవేళ నాకు డబ్బున్నాకూడా ఇంకొకరికి సహాయం చెయ్యకుండా, ఇంకొకరి సహాయం పొందకుండా జీవించగలననే నమ్మకం నాకు లేదు. ఆ ఉద్దేశంతో నా వల్ల సహాయం – శరీర సహాయమే అనుకోండి – పొందిన వాళ్ళందర్నీ నా స్నేహితులుగా భావించి వాళ్ళకు నా కష్టసుఖాలు చెప్పుకున్నాను. వాళ్ళు కూడా తమ కష్టసుఖాలు నాతో చెప్పుకున్నారు.

"అయినా వాళ్ళకూ నాకూ మధ్య ఉన్న స్నేహం గురించి నాకు అనుమానాలు కలగసాగాయి. ఒకసారి నాకు ఇంటో బియ్యం లేని పరిస్థితి ఏర్పడి మీలో ఒకరి దగ్గరికి – పేరు చెప్పను – అయిదు రూపాయలు బదులిమ్మని వచ్చాను. ఆ పెద్ద మనిషి నా మాటలు విన్నాడు. కాని వాటిని పాటించినట్టు కనిపించలేదు. తన ఆర్థిక చిక్కులు మాట్లాడసాగాడు. అవి తిండి చిక్కులుకావు. వ్యాపార సంబంధమైనవి. పాపం, ఆయనకు సమయంలో పదిహేను వేలు లేకపోవటం వల్ల పాతిక వేలు లాభం రావలసింది కాస్తా పోయిందిట. అదేదో దొంగమార్కెటు దెబ్బ అని తెలుసుకున్నాను. ఈ స్నేహితుడి కష్టాలు రెండున్నర గంటలు విని నాకు కావలసిన అయిదు రూపాయల్లోనూ రెండు మాత్రమే పుచ్చుకుని, మిగిలిన డబ్బుకు మర్నాటికి వాయిదా వేయించుకుని ఇంటికి వెళ్ళాను.

"చిత్రమేమిటంటే నాకు తమ కష్టాలు చెప్పుకున్న ఆ స్నేహితులు, వాళ్ళను మించిన కష్టాలు నాకున్నాయని ఎన్నడూ గ్రహించలేదు. నేను చెప్పినా అర్థం చేసుకోలేదు. ఇవాళ టీ పార్టీ ఇస్తున్నాననే వరకూ మీలో చాలామంది నా గడప కూడా తొక్కలేదు.

"టీ పార్టీ అంటే ఎందుకిస్తున్నావని మీలో చాలామంది అడిగారు. కాని ఒక్కరైనా, ఎట్లా ఇస్తున్నావు, నీకు డబ్బెక్కడిది అని అడిగిన పాపాన పోలేదు.

"అయినా మీరు నా స్నేహితులు కనక మీకు చెప్పటం నా విధి. దొంగ నూరు రూపాయల నోట్లు నాకు కొన్ని దొరికాయి. వాటిని మార్చగా దాదాపు వెయ్యి రూపాయలు లభించింది. ఆకాశం నుండి ఊడిపడ్డ ఈ ముల్లె కొంతైనా మీతో పంచుకోవాలని తహతహ కలిగి పార్టీ ఇస్తున్నాను" అన్నాడు సూర్యనారాయణ.

అందరూ ఫలహారాలు మానారు.

"నిజంగానా? వేళాకోళమా?" అన్నాడు సోమయాజులు.

"దొంగనోట్లా? నిజమే."

సోమయాజులు మాట్లాడకుండా లేచాడు. ఒక్కొక్కరే లేచారు.

"నా ఆతిథ్యం స్వీకరించకుండా మీరు లేవటం నాకేమీ బాగాలేదు" అన్నాడు సూర్యనారాయణ.

"ఆతిథ్యం బాగానే ఉంది!... ఇది ఆతిథ్యమేమిటి? అవమానం!.... గట్టివాడివే! .... దొంగరూపాయల నోట్లుట! నయం!" అనుకుంటూ ఒక్కరొక్కరే జారారు.

హనుమంతరావు ఒక్కడే మిగిలాడు.

"రానీవోయ్, సరుకంతా తినేద్దాం! మీ ఆవిణ్ని పిల్లల్నీ కూడా రమ్మను! .... భలే పనిచేశావు! నా కళ్ళు చల్లగా ఉన్నాయి. లఫంగులు తేరగా తినటానికి వచ్చారు!" అన్నాడు హనుమంతరావు.

తినటం అయినాక హనుమంతరావు, "ఏం సూర్యం! వీళ్ళందర్నీ తిట్టటానికే ఇంత డబ్బు తగలేశావా? అసలే దరిద్రంగా ఉంటే!" అన్నాడు.

"లేదోయ్! నిజంగానే డబ్బు దొరికింది. దొంగనోట్ల మాట బొత్తిగా అబద్ధం కాదు. ఎవరో ఆసామికి ముప్పై దొంగనోట్లు మూడువేల రూపాయలకు అంటగట్టారు. ఆయనకు చదువు సంధ్యా లేదు. పెద్ద రైతు. అవి పుచ్చుకున్న కాసేపటికే నాకు కనిపించాడు. అనుమానం తగిలిందో ఏమిటో? నే నవి దొంగనోట్లని చెప్పాను. వెంటనే వాటిని తిరిగి తీసుకుపోయి ఇచ్చిన వాళ్ళకు పారేశాడు. నాకు నాలుగు వందలు బహుమానం ఇచ్చాడు. వద్దనకుండా పుచ్చుకున్నాను" అన్నాడు సూర్యనారాయణ.

మొదటి ముద్రణ : ఆంధ్రజ్యోతి మాసపత్రిక, మార్చ్ 1950